KOMISIJAS ĪSTENOŠANAS REGULA (ES) 2023/736

(2023. gada 31. marts),

ar kuru nosaka tehnisko informāciju attiecībā uz tirgus korekcijas mehānisma piemērošanu atvasinātajiem instrumentiem, kas saistīti ar tādiem virtuālajiem tirdzniecības punktiem Savienībā, kuri nav *TTF*

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Padomes Regulu (ES) 2022/2578 ([1]) un jo īpaši tās 9. panta 1. punktu,

tā kā:

(1) Ar Regulu (ES) 2022/2578, ar ko izveido tirgus korekcijas mehānismu Savienības iedzīvotāju un ekonomikas aizsardzībai pret pārmērīgi augstām cenām ("Tirgus korekcijas mehānisma regula"), ir izveidots pagaidu tirgus korekcijas mehānisms attiecībā uz *Title Transfer Facility* (*TTF*) atvasināto instrumentu un ar citiem virtuālajiem tirdzniecības punktiem ("VTP") saistīto atvasināto instrumentu tirdzniecības rīkojumiem, kuru termiņš ir starp vienu mēnesi un vienu gadu nākotnē. Tas nozīmē, ka tirgus korekcijas mehānismu piemēro jebkuram preču atvasinātajam instrumentam, kura pamats ir darījums kādā gāzes virtuālajā tirdzniecības punktā Savienībā.

(2) Saskaņā ar Tirgus korekcijas mehānisma regulas 1. pantu tirgus korekcijas mehānismu piemēro *TTF* atvasināto instrumentu un ar citiem virtuālajiem tirdzniecības punktiem, kas atrodas Savienībā, saistīto atvasināto instrumentu tirdzniecības rīkojumiem.

(3) Tirgus korekcijas mehānisma regulā ir izklāstīta tehniskā informācija par tirgus korekcijas mehānisma piemērošanu vienīgi attiecībā uz *TTF* atvasināto instrumentu tirdzniecības rīkojumiem, nevis attiecībā uz tādu atvasināto instrumentu tirdzniecības rīkojumiem, kuri ir saistīti ar citiem VTP. Iemesls bija tas, ka tirgus korekcijas mehānisms bija steidzami jāpiemēro *TTF* atvasinātajiem instrumentiem, kurus parasti uzskata par "standarta" cenas atsauci Eiropas gāzes tirgos, kā arī tādēļ, ka korekcijas mehānisma piemērošanai tādu atvasināto instrumentu tirdzniecības rīkojumiem, kas ir saistīti ar citiem VTP, bija vajadzīga papildu sagatavošanās. Tāpēc ar Tirgus korekcijas mehānisma regulu Komisija ir pilnvarota pieņemt īstenošanas aktu, ar ko nosaka tehnisko informāciju attiecībā uz tirgus korekcijas mehānisma piemērošanu atvasinātajiem instrumentiem, kuri ir saistīti ar šādiem citiem VTP, proti, attiecībā uz tirgus korekcijas notikuma iestāšanos un dinamiskā solīšanas limita piemērošanu šādiem atvasinātajiem instrumentiem. Ar Tirgus korekcijas mehānisma regulu Komisija ir arī pilnvarota izņēmuma kārtā izslēgt konkrētus atvasinātos instrumentus no to atvasināto instrumentu vidus, kuri ir saistīti ar citiem VTP.

(4) Nosakot tehnisko informāciju par tirgus korekcijas mehānisma piemērošanu atvasinātajiem instrumentiem, kuri ir saistīti ar šādiem citiem VTP, kā arī lemjot par konkrētu atvasināto instrumentu, kas saistīti ar citiem VTP, iespējamo izslēgšanu no tirgus korekcijas mehānisma piemērošanas jomas, būtu jāņem vērā Tirgus korekcijas mehānisma regulas 9. panta 2. punktā noteiktie kritēriji, proti, to atvasināto instrumentu likviditāte, kuri ir saistīti ar citiem VTP, un informācijas pieejamība par šādu atvasināto instrumentu cenām, kā arī ietekme, kāda uz iekšējām gāzes plūsmām Savienībā un uz piegādes drošību un finanšu tirgu stabilitāti ir tirgus korekcijas mehānisma attiecināšanai uz atvasinātajiem instrumentiem, kas saistīti ar citiem VTP. Nosakot iepriekš minēto tehnisko informāciju un lemjot par iespējamo izslēgšanu, būtu jāņem vērā arī ietekmes novērtējuma ziņojumi, kurus *ACER* un EVTI saskaņā ar Tirgus korekcijas mehānisma regulas 8. panta 2. punktu iesniedz līdz 2023. gada 1. martam.

(5) Tirgus korekcijas mehānismu attiecībā uz *TTF* atvasinātajiem instrumentiem aktivē tad, kad rodas tirgus korekcijas notikums, t. i., tad, kad *TTF* atvasināto instrumentu ar tuvāko mēneša termiņu norēķinu cena, ko publicējusi *ICE Endex B.V.*, pārsniedz 180 EUR/MWh un trīs darba dienas ir par 35 EUR augstāka nekā atsauces cena. Tirgus korekcijas mehānisms attiecībā uz atvasinātajiem instrumentiem, kas saistīti ar citiem VTP Savienībā, būtu jāaktivē tajā pašā brīdī, kad rodas tas pats tirgus korekcijas notikums. Tam ir divi galvenie iemesli. Pirmkārt, daudzi atvasinātie instrumenti, kas saistīti ar VTP, kuri nav *TTF*, ir mazāk likvīdi nekā *TTF* atvasinātie instrumenti. Ja tirgus korekcijas mehānisms tiktu aktivēts, pamatojoties uz nelikvīdiem nākotnes līgumiem, tad mehānisms varētu būt pakļauts manipulācijām, kā rezultātā varētu tikt izraisīta nevajadzīga aktivizācija vai novēlota aktivizācija. Otrkārt, ja tirgus korekcijas mehānisms tiktu aktivēts tikai attiecībā uz dažiem VTP atvasinātajiem instrumentiem, tad

([1]) Padomes Regula (ES) 2022/2578 (2022. gada 22. decembris), ar ko izveido tirgus korekcijas mehānismu Savienības iedzīvotāju un ekonomikas aizsardzībai pret pārmērīgi augstām cenām (OV L 335, 29.12.2022., 45. lpp.).

tirdzniecība varētu tikt novirzīta uz atvasinātajiem instrumentiem, kuri saistīti ar citiem VTP, kas varētu radīt izkropļojumus Savienības enerģijas vai finanšu tirgos, piemēram, tirgus dalībniekiem veicot arbitrāžu starp koriģētiem un nekoriģētiem atvasinātajiem instrumentiem, un tas varētu kaitēt patērētājiem. Piekrišana šim novērtējumam ir pausta *ACER* novērtējuma ziņojumā, kurā norādīts, ka tirgus korekcijas mehānisms arī attiecībā uz atvasinātajiem instrumentiem, kas saistīti ar citiem VTP Savienībā, būtu jāaktivē, pamatojoties uz *TTF* atvasināto instrumentu ar tuvāko mēneša termiņu norēķinu cenu, kura minēta Tirgus korekcijas mehānisma regulas 4. panta 1. punktā.

(6) Attiecībā uz laikposmu pēc dienas, kad ir radies tirgus korekcijas notikums, Tirgus korekcijas mehānisma regulā ir noteikts dinamisks solīšanas limits, saskaņā ar kuru tirgus operatoriem nebūtu jāpieņem un *TTF* atvasināto instrumentu tirgus dalībniekiem nebūtu jāiesniedz tādu *TTF* atvasināto instrumentu pasūtījumi, kuru termiņš beidzas laikposmā no *TTF* atvasinātā instrumenta ar tuvāko mēneša termiņu termiņa beigām līdz *TTF* atvasinātā instrumenta ar tuvākā gada termiņu termiņa beigām, kuru cenas ir 35 EUR/MWh virs *ACER* iepriekšējā dienā publicētās atsauces cenas. Šis dinamiskais solīšanas limits ir piemērots arī tādu atvasināto instrumentu pasūtījumu gadījumā, kuri ir saistīti ar citiem VTP, un tam nav nepieciešami grozījumi. Tāpat kā *TTF* atvasināto instrumentu gadījumā piegādes drošības prēmija, kas ir 35 EUR/MWh, atbilst vidējai starpībai starp atsauces cenu un nākotnes līgumos noteikto, 2022. gada vasarā reģistrēto nākamā mēneša cenu par vairākiem atvasinātajiem instrumentiem, kuri ir saistīti ar citiem VTP, un tajā ir ņemtas vērā izmaksas, kas saistītas ar iespējamām pārslodzēm infrastruktūrā, kuras rodas, pārvietojot gāzi no *LNG* termināļa uz kontinentālo Eiropu citos Savienības reģionos. Turklāt, piemērojot vienu un to pašu drošības maksimumu visiem VTP atvasinātajiem instrumentiem, būtu jāierobežo risks, ka tirdzniecība tiktu nepamatoti novirzīta VTP starpā, kā arī risks, ka tiktu izkropļoti vienlīdzīgie konkurences apstākļi starp dažādiem Savienības reģioniem *LNG* piesaistīšanā, kas varētu izraisīt tirgu sadrumstalotību Savienībā. Savā novērtējuma ziņojumā *ACER* piekrīt tam, ka dinamiskais solīšanas limits, ko attiecina uz *TTF* atvasināto instrumentu pasūtījumiem, ir piemērots arī tādu atvasināto instrumentu pasūtījumu gadījumā, kuri saistīti ar citiem VTP.

(7) Komisija uzskata, ka tirgus korekcijas mehānisms būtu jāpiemēro visiem atvasinātajiem instrumentiem, kuri saistīti ar citiem VTP, un ka uz to nebūtu jāattiecina nekādi izņēmumi. *ACER* un EVTI savos novērtējuma ziņojumos apstiprināja Komisijas nostāju, proti, to, ka citu VTP iekļaušana nerada būtisku negatīvu ietekmi uz finanšu vai gāzes tirgiem. Gan *ACER*, gan EVTI norādīja, ka tirgus korekcijas mehānisma piemērošanas attiecināšana uz atvasinātajiem instrumentiem, kuri saistīti ar citiem VTP, varētu radīt ierobežotus papildu ieguvumus, ka lielākajai daļai minēto atvasināto instrumentu nav pietiekamas likviditātes un ka dažiem centrālo tīrvērtes darījumu partneriem (“*CCP*”) varētu rasties papildu izmaksas, kas vajadzīgas sava saistību neizpildes pārvaldības procesa maiņai. Tomēr, ņemot vērā Tirgus korekcijas mehānisma regulas īstenošanu, gan *ACER*, gan EVTI piekrita Komisijas secinājumam par to, ka tirgus korekcijas mehānisma piemērošana visiem atvasinātajiem instrumentiem, kuri saistīti ar citiem VTP, neradīs būtisku negatīvu ietekmi uz finanšu vai gāzes tirgiem. Komisija savā novērtējumā un saskaņā ar Tirgus korekcijas mehānisma regulas 9. panta 2. punktu it īpaši analizējusi šādus kritērijus.

(8) Pirmkārt, informācija par tādu atvasināto instrumentu cenām, kuri saistīti ar citiem VTP un uz kuriem attiecas šis īstenošanas akts, ir viegli pieejama, jo šos atvasinātos instrumentus tirgo regulētos tirgos, kas regulāri sniedz informāciju par cenām.

(9) Otrkārt, dažu atvasināto instrumentu, kuri saistīti ar citiem VTP, likviditātes trūkums praksē nerada būtiskas īstenošanas problēmas, jo Komisija apzināti ir izvēlējusies ļoti likvīdos *TTF* nākamā mēneša nākotnes līgumus kā izraisītājfaktoru tirgus korekcijas mehānisma aktivēšanai attiecībā uz citiem VTP.

(10) Treškārt, maz ticams, ka tirgus korekcijas mehānisma attiecināšana uz atvasinātajiem instrumentiem, kas saistīti ar citiem mezgliem, būtiski negatīvi ietekmēs piegādes drošību. Tas ir tāpēc, ka galvenais instruments piegādes drošības problēmu novēršanai, proti, solīšanas limitā iekļautā “prēmija” (attiecībā pret *LNG* tirgus cenām, jeb “drošības maksimums”, kā minēts Tirgus korekcijas mehānisma regulas 19. apsvērumā), tiks piemērots *visiem* atvasinātajiem instrumentiem un nodrošinās to, ka tirgus korekcijas mehānisms nevājina Savienības spēju piesaistīt *LNG*. Tāpat ir maz ticams, ka tirgus korekcijas mehānisma attiecināšanai uz visiem atvasinātajiem instrumentiem būs būtiska negatīva ietekme uz gāzes plūsmām ES iekšienē, kam par iemeslu ir tirgus korekcijas mehānisma pagaidu piemērošana un tas, ka gāzes plūsmas Savienības iekšienē ir sarežģīta pozīciju kopuma rezultāts, kas izriet ne tikai no atvasināto instrumentu līgumiem, bet ko iespaido arī daudzi citi faktori, kurus neietekmē tirgus korekcijas mehānisms, piemēram, tādi kā ilgtermiņa piegādes saistības, īstermiņa un tūlītēji darījumi, kā arī ārpusbiržas darījumi.

(11) Visbeidzot, paredzams, ka tirgus korekcijas mehānisma attiecināšanai uz visiem atvasinātajiem instrumentiem nebūs būtiskas ietekmes uz finanšu tirgu stabilitāti, jo vairāk nekā 90 % no Savienības regulētajos tirgos tirgotajiem dabasgāzes atvasinātajiem instrumentiem ir *TTF* atvasinātie instrumenti. Attiecībā uz iespējamām papildu izmaksām, ar kurām daži *CCP* varētu saskarties sava saistību neizpildes pārvaldības procesa maiņas rezultātā, EVTI norādīja, ka ietekmes novērtējuma ziņojuma publicēšanas brīdī neviens *CCP* nebija sniedzis informāciju par to, ka Tirgus korekcijas mehānisma regulas dēļ varētu būt vajadzīgas būtiskas izmaiņas.

(12) Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija secina, ka no tirgus korekcijas mehānisma piemērošanas jomas izņēmuma kārtā nebūtu jāizslēdz neviens atvasinātais instruments, kas saistīts ar citiem VTP.

(13) Lai saglabātu atvasināto instrumentu tirgu pareizu darbību un lai tirgus dalībnieki varētu pienācīgi pārvaldīt savus riska darījumus, ir ļoti svarīgi, ka šī regula neskar līgumus, kas noslēgti pirms šīs regulas piemērošanas sākuma. Tā paša iemesla dēļ tirgus dalībniekiem vajadzētu būt iespējai kompensēt pozīcijas atvasinātajos instrumentos, kas saistīti ar citiem VTP, kuri bija atvērti pirms šīs regulas piemērošanas sākuma. Tāpēc dinamiskais solīšanas limits nebūtu jāpiemēro līgumiem, kas noslēgti pirms šīs regulas stāšanās spēkā, ne arī darījumiem, kas ļauj tirgus dalībniekiem kompensēt vai samazināt pozīcijas, kuras izriet no atvasināto instrumentu, kas saistīti ar citiem VTP, līgumiem, kuri noslēgti pirms šīs regulas stāšanās spēkā. Turklāt centrālo tīrvērtes darījumu partneriem ir būtiska nozīme *TTF* atvasināto instrumentu tirgu pienācīgas darbības nodrošināšanā, mazinot darījuma partneru risku. Tikpat svarīgi ir nodrošināt, ka mehānisma attiecināšana uz citiem VTP neapdraud *CCP* veikto attiecīgo instrumentu tīrvērti gadījumos, kad kāds tīrvērtes dalībnieks nepilda saistības. Tādēļ minētajiem *CCP* vajadzētu būt iespējai īstenot saistību neizpildes pārvaldības procesus, neievērojot solīšanas limitu. Šajā nolūkā dinamiskais solīšanas limits nebūtu jāpiemēro darījumiem, kas veikti saistību neizpildes pārvaldības procesa ietvaros, kuru organizē centrālo tīrvērtes darījumu partneris.

(14) Nav nekāda saprātīga iemesla, lai nepiemērotu pārējās tirgus korekcijas mehānisma iezīmes atvasinātajiem instrumentiem, kas saistīti ar citiem VTP. Tas ietver noteikumus, ar kuriem reglamentē tirgus korekcijas mehānisma apturēšanu. Būtu jānorāda, ka saskaņā ar 4. panta 8. punktu gadījumos, kad ir konkrētas norādes, ka tūlīt ir gaidāms tirgus korekcijas notikums, būtu jāaptur tirgus korekcijas mehānisma aktivēšana, ja tas radītu neparedzētus tirgus traucējumus. Tāpat saskaņā ar 6. pantu tirgus korekcijas mehānisms jebkurā brīdī būtu jāaptur tad, ja dinamiskais drošības maksimums radītu nopietnus tirgus traucējumus, kas negatīvi ietekmē piegādes drošību, obligātos pieprasījuma samazināšanas mērķrādītājus vai enerģijas atvasināto instrumentu tirgu stabilitāti un kārtīgu darbību, iekšējas gāzes plūsmas Savienībā, būtiskas atšķirības starp gāzes tirgus cenām Savienības iekšienē vai salīdzinājumā ar citiem pasaules reģioniem vai esošo gāzes piegādes līgumu derīgumu. Novērtējot neparedzētus tirgus traucējumus, būtu jāņem vērā ietekme uz Eiropas tirgu kopumā un arī konkrēti uz katru VTP, kuram piemēro tirgus korekcijas mehānismu; šādu neparedzētu tirgus traucējumu gadījumā apturēšanas lēmums tiktu piemērots saskaņā ar Tirgus korekcijas mehānisma regulas 6. pantu.

(15) Nestabilajos un neparedzamajos dabasgāzes tirgus apstākļos ir svarīgi nodrošināt, ka tirgus korekcijas mehānismu var piemērot atvasinātajiem instrumentiem, kas saistīti ar citiem VTP, tiklīdz iespējams, ja ir izpildīti nosacījumi tā aktivēšanai. Tāpēc tehniskā informācija par tirgus korekcijas mehānisma piemērošanu atvasinātajiem instrumentiem, kuri saistīti ar citiem VTP, būtu jānosaka līdz 2023. gada 31. martam. Tomēr, lai uzņēmumiem, kas Savienībā izmanto VTP, kuri nav *TTF*, dotu laiku veikt vajadzīgās korekcijas, šis īstenošanas akts būtu jāpiemēro tikai no 2023. gada 1. maija.

(16) Šajā regulā paredzētie pasākumi ir saskaņā ar tirgus korekcijas mehānisma komitejas atzinumu,

IR PIEŅĒMUSI ŠO REGULU.

1. pants

Piemērošanas joma

Ar šo regulu nosaka tehnisko informāciju attiecībā uz tirgus korekcijas mehānisma piemērošanu atvasinātajiem instrumentiem, kas saistīti ar tādiem virtuālajiem tirdzniecības punktiem ("VTP") Savienībā, kuri nav *Title Transfer Facility* (*TTF*) virtuālais tirdzniecības punkts saskaņā ar Regulas (ES) 2022/2578 9. panta 1. punktu.

2. pants

Definīcijas

Šajā regulā piemēro Regulas (ES) 2022/2578 2. pantā ietvertās definīcijas.

Piemēro arī šādas definīcijas:

1) "ar citiem VTP saistīts atvasinātais instruments ar tuvāko mēneša termiņu" ir atvasinātais instruments, kurš saistīts ar citiem VTP un kura derīguma termiņš kādā regulētā tirgū tirgoto vienmēneša termiņa atvasināto instrumentu vidū ir vistuvākais;

2) "ar citiem VTP saistīts atvasinātais instruments ar tuvākā gada termiņu" ir atvasinātais instruments, kurš saistīts ar citiem VTP un kura derīguma termiņš kādā noteiktā regulētā tirgū tirgoto divpadsmit mēnešu termiņa atvasināto instrumentu vidū ir vistuvākais.

3. pants

Tirgus korekcijas mehānisma piemērošana citiem VTP

Šo regulu piemēro tādu atvasināto instrumentu tirdzniecības rīkojumiem, kas saistīti ar citiem VTP, kuri atrodas Savienībā un nav *TTF*.

4. pants

Tirgus korekcijas notikums saistībā ar citiem VTP, kas atrodas Savienībā

1. Tirgus korekcijas notikums attiecībā uz atvasinātajiem instrumentiem, kas saistīti ar citiem VTP, ir tad, kad ir izpildīti Regulas (ES) 2022/2578 4. panta 1. punktā definētie nosacījumi.

2. Saskaņā ar Tirgus korekcijas mehānisma regulas 4. panta 5. un 7. punktu dinamisko solīšanas limitu piemēro atvasinātajiem instrumentiem, kuri saistīti ar citiem VTP un kuru termiņš beidzas laikposmā no atvasinātā instrumenta ar tuvāko mēneša termiņu termiņa beigām līdz atvasinātā instrumenta ar tuvākā gada termiņu termiņa beigām.

3. Tirgus operatori atvasināto instrumentu, kas saistīti ar citiem VTP, tirgū un šādu atvasināto instrumentu tirgus dalībnieki katru dienu vēro *ACER* tīmekļa vietni.

5. pants

Tirgus korekcijas mehānisma apturēšana un dezaktivēšana attiecībā uz atvasinātajiem instrumentiem, kas saistīti ar citiem VTP

Tirgus korekcijas mehānisma apturēšana un dezaktivēšana attiecībā uz atvasinātajiem instrumentiem, kas saistīti ar citiem VTP, notiek saskaņā ar Tirgus korekcijas mehānisma regulas 5. un 6. pantu.

6. pants

Iegūtās tiesības

Šo regulu nepiemēro:

a) atvasināto instrumentu, kas saistīti ar citiem VTP, līgumiem, kuri noslēgti pirms šīs regulas spēkā stāšanās dienas;

b) atvasināto instrumentu, kas saistīti ar citiem VTP, pirkšanai un pārdošanai, lai kompensētu vai samazinātu atvasināto instrumentu, kuri saistīti ar citiem VTP, līgumus, kas noslēgti pirms šīs regulas spēkā stāšanās dienas;

c) atvasināto instrumentu, kuri saistīti ar citiem VTP, līgumu pirkšanai un pārdošanai, kas ir daļa no centrālo tīrvērtes darījumu partneru saistību neizpildes pārvaldības procedūras, tostarp ārpusbiržas darījumi, kas reģistrēti regulētā tirgū tīrvērtes nolūkā.

7. pants

Stāšanās spēkā

Šī regula stājas spēkā septītajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

To piemēro no 2023. gada 1. maija.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē, 2023. gada 31. martā

Komisijas vārdā –
priekšsēdētāja
Ursula VON DER LEYEN